

Monografija istaknutoga labinskog umjetnika i kulturnog djelatnika Vinka Šaine sadrži dva opsežna teksta iz pera hrvatskoga likovnog kritičara Berislava Valušeka i talijanskog teatrologa i teoretičara književnosti Roberta Tessarija. Nije neobično da monografije likovnih umjetnika imaju po dva ili više kritičkih tekstova, ali u ovom slučaju raduje što se radi o dva stilski i izričajno potpuno drugačija pristupa, te dvije vokacijski razlikovne tekstualne cjeline. Oba su teksta literarno pitka i faktografski bogata, s time da Valušek uglavnom slijedi kronologiju Šainina razvojnog umjetničkog puta, dok Tessarijev predstavlja dojmljiv esej inspiran autorovim stvaralaštvom. Ono što im je zajedničko preispitivanje je opusa Vinka Šaine u europskome kulturološkom kontekstu, s time da se Valušek prvenstveno koncentrira na analizu autorova umjetničkog djelovanja, valorizaciju njegova cjelokupnog opusa i komparaciju s recentnim europskim, primarno likovnim zbivanjima, dok Tessari, kako kulturološkom eseju i priliči, kontekstualizira Šainin opus s općim i povijesnim mjestima europske kulture i civilizacije. Taj esej karakteriziraju i povremene fantazmagorične epizode u koje se Tessari upušta izravno inspiriran Šaininim stvaralaštvom, koje, između ostalog, smješta u kozmičko-spiritualni prostor neistraženih svjetova, ali i šamanskih obreda te drevnih civilizacija. Estetsku komponentu autorovih radova Tessari čita kao morfološku zaokruženost skrivenog znakovlja najčešće očitavajući u njima religiozno nadahnuće koje je prvenstveno u funkciji Šainina humanističkog svjetonazora koji je polazište putu k Bogu, istini i svjetlosti. O svjetlosti govori (štoviše naslovljava svoj tekst) i Valušek, prije svega kao o jednom od najbitnijih svojstava Šaininih slikanih kompozicija, te joj pristupa prvenstveno s likovnog aspekta, ali također svjetlost postavlja u izvjesni metaprostor kojim tumači autorovu likovnu osobnost. U sedam iscrpnih i suvislih cjelina (inventivno i smisaono točno naslovljenih), Valušek ne samo da pomno analizira i tumači genezu i zrelost Šainina slikarstva već i logično zaključuje esencijalnu bit autorova umjetničkog izraza imunog na stilske pripadnosti (što je u tekstu minuciozno komparativno razradio), te ga tumači kao osebujan i individualan likovni pristup prizorno baziran na krajoliku, a metafizički na religiji. Valušekov tekst govori i o likovnim sredinama u kojima je Šaina odrastao, što izuzetno doprinosi životnosti teksta, a i vrlo je bitno za pravilno sagledavanje Šainina opusa. Također je bitan i subjektivan pristup životu i radu Vinka Šaine, što je svakako bila jedna od Valušekovih intencija, a to u tekst unosi dodatnu autorsku osobnost i potrebnu dinamiku pomno kontroliranu brojnim citatima kritičara koji su ranije pisali o umjetnikovu radu. Oba teksta, kao opća mjesta, naglašavaju Šaininu tematsku vezanost uz istarski krajolik, reminiscencije na ratna zbivanja tijekom srpske agresije na Hrvatsku te religioznu određenost kao nit vodilju života i stvaralaštva ovog umjetnika, te ga, osim kao eminentnoga likovnog stvaraoca, pozicioniraju i kao istaknutoga kulturnog pregaoca naglašenih humanističkih načela.

Mladen Lučić

Majmajola. 27. 11. 2016.